

HØRINGSUTTALELSE UTREDNING OM BEBOERBEVIS PÅ FERJE

Herunder ferjestrekning Bodø-Røst-Værøy-Moskenes

Innledning

Værøy er et øysamfunn uten fastlandsforbindelse, hvor ferjesambandet utgjør en helt avgjørende del av infrastrukturen. For oss fungerer ferja som vår «riksvei», og er den eneste transportåren for kjøretøy og større gods ut hit.

Værøy Næringsforening er positive til at det nå vurderes tiltak som kan sikre bedre tilgang til ferjetilbudet for både lokalbefolkning og næringsliv. Vi opplever det som positivt at tidligere kommuniserte behov blir lyttet til, ved at det nå er igangsatt en høringsprosess som forhåpentligvis vil bidra til å utvikle og innføre løsninger som kommer øysamfunnet til gode.

Dagens situasjon og utfordringsbilde

De siste årene har trafikken på fergene økt betydelig. I sommerhalvåret opplever vi at kapasiteten ofte er sprengt. Fergene er gratis til og fra Værøy, slik at hovedutfordringen vår ikke er pris, men tilgang og forutsigbarhet. Differensiering i takster vil derfor ikke ha effekt her.

Konsekvensene vi opplever er følgende:

- Fastboende kommer seg ikke med nødvendig avgang
- Næringslivet får forsinkelser i drift og leveranser
- Samfunnskritiske funksjoner blir vanskeligere å gjennomføre

Situasjonen forsterkes ytterligere av dagens ordning med forhåndsbooking. I høysesongen blir tilgjengelig kapasitet for forhåndsbookinger i stor grad fylt opp allerede tidlig på våren. Det betyr at det i praksis er svært vanskelig for både innbyggere og næringsliv å planlegge nødvendige reiser på kort varsel, som ofte er et større behov for enn de reisene planlagt lang tid i forveien. For eksempel vil det ofte være umulig å booke plass bare én uke i forveien i sommermånedene.

Det vises til pkt. 5.2.2 i høringsnotatet, hvor det fremgår at prinsippet om lik tilgjengelighet kan fravikes når det foreligger et klart behov. Værøy Næringsforening vil understreke at i tillegg til fastboende, så står også næringslivet på Værøy i en særstilling, uten andre transportmuligheter eller omkjøringsveier. Ferga er vår eneste bil-forbindelse til fastlandet.

Vi mener derfor at fortrinn for fastboende og næringsliv er godt begrunnet ut fra behovsprinsippet, og nødvendig for å sikre forutsigbar tilgang til transport.

Uheldig trafikk som følge av gratisordningen

Det observeres også en uheldig praksis knyttet til gratis ferge på strekningen. Turister, særlig bobiler, som egentlig skal til Moskenes velger ofte å reise gratis Bodø-Værøy, kjøre i land på Værøy og stille seg direkte i ny ferjekø til Moskenes. Ved å kjøre i land på Værøy og om bord igjen så har de dermed hatt reisen sin gratis.

Dette medfører at kapasitet som er kritisk for Værøy-samfunnet blir brukt av gjennomreisende og presset på sambandet vårt øker ytterligere.

Ruten Bodø-Moskenes har større kapasitet, og burde derfor være den som benyttes ved trafikk dit. Vi merker oss at det fins videoer på youtube som viser turister hvordan de skal benytte seg av denne løsningen og dermed reise gratis til fastlands Lofoten.

Det må vurderes tiltak for å hindre slik utnyttelse av ordningen, slik at kapasiteten i større grad kommer lokalsamfunnet til gode.

Vurdering av beboerbevis

Værøy Næringsforening støtter innføring av beboerbevis som gir fastboende bedre tilgang til ferja.

Samtidig mener vi at en ordning som kun omfatter privatpersoner ikke vil være tilstrekkelig for å løse de faktiske utfordringene i øysamfunnet her.

Næringslivets behov for en helhetlig løsning

Værøy Næringsforening mener at løsningen må sikre en bedre balanse mellom fastboendes behov, næringslivets behov og turisttrafikken.

For næringslivet er det samtidig avgjørende at ordningen tar høyde for næringstransport. I perioder er det behov for å få med for eksempel fersk fisk, bunkersleveranser og andre varer, der forsinkelser på selv én avgang kan få store økonomiske konsekvenser. Forsinkelser kan føre til redusert kvalitet på produkter, tapte leveranser og i ytterste konsekvens tap av markeder.

Turismen er en viktig næring for Værøy, og det er bred enighet om at øya fortsatt skal være tilgjengelig for besøkende. Utfordringen er derfor ikke turismen i seg selv, men hvordan kapasiteten organiseres slik at den også fungerer for de som bor og arbeider på øya, for næringsaktivitet som er avhengig av forutsigbarhet og tidskritisk transport.

Forslag til løsning

Vi anbefaler at det etableres en kombinert ordning hvor:

- Fastboende gis prioritet gjennom beboerbevis
- Næringsliv gis tilsvarende prioritet

Ordningen kan organiseres på en enkel og praktisk måte, for eksempel gjennom:

- Registrering av kjøretøy via AutoPASS

- En ordning med godkjente kjøretøy/bevis knyttet til innbygger
- Virksomheter får bevis de kan benytte, ettersom kjøretøy ofte ikke nødvendigvis er registrert per virksomhet.

For å gjøre ordningen med mulig praktisk gjennomførbar, foreslår næringslivet at kjøretøy som skal prioriteres kan benytte reservert-fil på fergekaiene.

Videre foreslås det, dersom det anses som hensiktsmessig, å vurdere en meldingsbasert løsning der næringsaktører kan få prioritet ved å melde inn transportbehov innen en gitt frist, for eksempel 24 timer før avgang. Dette vil kunne gjøre det lettere for ferjene å planlegge og prioritere kapasitet.

Til sist bør det vurderes tiltak for å hindre misbruk av gratisordningen (trafikk til Moskenes)

Forslag til midlertidige tiltak

Inntil dette er avklart foreslår Værøy Næringsforening at det settes inn midlertidige tiltak for å lette situasjonen for den kommende høysesongen:

- Å avsette en del av kapasiteten på utvalgte avganger til lokale brukere
- Å prioritere næringsrelatert transport på avganger hvor dette er kritisk
- Innføre ordning der næringslivet kan få prioritet dersom de melder inn behov i forkant
- Tiltak for å hindre misbruk av gratisordningen (trafikk til Moskenes). Da vil kapasiteten automatisk økes noe.

Avslutning

Værøy Næringsforening støtter innføring av beboerbevis, men understreker at ordningen må omfatte både fastboende og næringsliv for å ha ønsket effekt. Den må også gjelde både til og fra Værøy.

Gratis ferge er et viktig og riktig tiltak, men dagens kapasitetsutfordringer gjør det nødvendig med bedre prioritering av tilgjengelig kapasitet.

En helhetlig og lokalt tilpasset ordning vil være avgjørende for å sikre bosetting, opprettholde næringsaktivitet og sikre fortsatt utvikling i øysamfunn som Værøy.

Vedlagt er høringsuttalelse fra Værøy Fiskarlag, som sendes samlet gjennom Værøy Næringsforening.

Med vennlig hilsen

Værøy Næringsforening

Tlf. +47 974 61 520

E-post: post@vrynf.no

